

GAZETA VA JURNALLAR HAQIDA

Qoraqolpoq davlat universiteti
Tarix fakulteti, Tarix yo'nalishi talabasi
Bazarbaeva Anargul G'ayratdin qizi
Telefon: +998993335342
Email: @bazarbaevaanargul23@mail.ru

Annotatsiya: Ommaviy axborot vositalari - nashrlar, radio va teleeshittirishlar, kinoxronik programmalar, va ommaviy axborot yetqazishning boshqa shakllari. Ommaviy axborot vositalari deganda qonunshunos "keng ommaga mo'ljallangan nashriy, audio, audiovizual va boshqa ma'lumot va materiallarni tushunadi". Ommaviy axborot vositalarining maqsadi muayyan jamiyatning ma'naviy boyliklarini qaror toptirish hamda kishilarning xulq-atvori va dunyoqarashiga ideologik, siyosiy, iqtisodiy yoki tashkiliy ta'sir o'tkazishdan iborat.

Kalit so'zlar: ommaviy axborot vositalari, gazeta, jurnal, televideniye

Qoraqalpog'iston tarixi Yevropa va Osiyoning boshqa davlatlariga nisbatan birmuncha o'zgargan. 1918 yil aprel oyida avtonom viloyati tarkibida Turkiston Respublikasi tashkil etildi. 1870 yilda Toshkentda 1917 yilgacha mavjud bo'lgan "Turkiston Vedomosti" va "Turkiston viloyati gazetasi" gazetalar tashkil etildi (bu gazetalar "Turkiston Vedomosti" nomi bilan ham nashr etilgan). Turkiston viloyati tarixida har kuni bu gazetalar kabi uzoq nashr etilmagan. Ushbu gazetalar Turkiston hukumati siyosatining rus va o'zbek tillarida rasmiy nashri bo'lib xizmat qildi.

Turkiston Vedomosti va Turkiston viloyati gazetasi rasmiy nashrlar bo'lishiga qaramay, ular Turkistonning ijtimoiy va madaniy hayotiga ma'lum darajada ta'sir ko'rsatganligini aytish kerak. Ning bosma nashrlari sifatida daslepki baspas radiokanallar, ushbu gazetalar har kuni Turkiston ulkes-da nashr etilardi. Xalq gazetalaridan, basmachlardan uyaldi.

Nihoyat, 1921 yil sentyabr oyida Amudaryo okrugi Ijroiya qo'mitasining qarori bilan Turtkul shahridagi gazeta Krasniy Amudaryo deb o'zgartirildi va 1922 yilda uning nomi Amudaryo hayoti deb o'zgartirildi.

"Qoraqalpog'iston Vesti" gazetasi Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashining organi hisoblanadi.

Bu yil oxirida o'zbek tilida "bu yillar Dehqon, 1923 yil 28 yanvardan 1924 yilgacha-tovushi" nomi bilan, 1924 yilda qozoq-Qoraqalpoq avtonom tumanidagi xiyva shahrida Xorazm Respublikasi Nosirlar Kengashi organi bo'lgan,- "Inkilob kuyashi" qozoq tilida, bu Xorazmdagi gazetalar edi Republic.it polietilendan quyilgan.

"Ta'lim dasturi" ular savodxonlik va savodxonlikni o'rgatgan maktablarning nomi edi. Qoraqalpog'istonda birinchi ta'lim dasturi 1919 yilda bo'lib o'tgan. U erda 1769 kotib tahsil olgan. 1930 yilga kelib ta'lim muassasalari soni 170 taga yetdi. Ularda 10 712 dehqon tahsil olgan. 1932 yilda ta'lim muassasalari soni 224 taga yetdi, ularda 25111 diykan o'qitildi va o'qitildi.

1921 yilda Turkiston Respublikasi Amudaryo Uyezd tarkibiga kirdi. Latsis va komissiya a'zosi V. N. Lebedev Viloyat xalqining madaniy darajasi va gazetalarini to'g'risida quyidagilarni tasdiqladi: "gazetalar va adabiyotlar tashqaridan olib kelinmaydi, Viloyat xalqi va Turtkul shahrining madaniy hayotida bosib chiqarish natijasida noaniq fikr paydo bo'lishi mumkin. I. N. Makaev Viloyat ishida ham qatnashgan. U musulmon tilini bilar edi. Tertkuldagi bosmaxona musulmon shriftida ishlatilishi va "haptAlik" gazetasining nashr etilishini tashkil qilishi kerak.

1924 uil 23 noyabrda Qoraqalpoq avtonom okrugi partiya qo'mitasi byurosining yig'ilishida bolg'an Majilis qaror qildi:>> adinaev taqvimni e'lon qildi. Yakuniy qaror qabul qilindi:

- 1) Qoraqalpoq tilidagi gazetasi chiqarilishi zarur .
- 2) gazetani Qoraqalpoq viloyat qo'mitasi, inqilobiy qo'mitasi va Qoraqalpoq komsomolining organi deb tan olish uchun gazetani "batraklar haqiqati" ("Batrak haqiqati") deb o'zgartiring.
- 3) Auezov K., Kudabaev A. Xamovnicheskiy tumani tarkibida tahririyat komissiyasini tuzish.

Birinchi raqam gazetaning nashr etilishi 1 yil 1924.20 dekabrgacha davom etdi partiya qarorlari nima qilinganligi noma'lum. Buning sababi shundaki, Ualayatning Qoraqalpoq avtonom Tunguska gazetasi 1 dekabrdan "Batratskaya Pravda" nomi bilan nashr etila boshlandi. Chap partiyaning qaroriga karsin jamiyatlik shulkems, ilg'or ziyolilar vakillari, qora-Kalpak viloyat qo'mitasi vakillarining qarashlari ta'sir ko'rsatdi.

"Yerin Qoraqalpoq" gazetasining dastlabki sonlari tashviqot va ma'rifiy xarakterga ega bo'lib, Uyg'ur Basmachilarining qarorlari va xabarlari chop etildi. Daslepki raqamlarining tili Ararat, Arab-Parsi so'zlari Qoraqalpoq, qozoq, o'zbek, Apyrym kakyty ishlatilgan. Ushbu jonlangan maqolalar va tahririyat tomonidan olingan xatlar qaytarilmadi, balki to'g'ridan-to'g'ri tahririyatga topshirildi. 1925 yilda M. baymenchin tomonidan tahrirlangan gazeta sonlarida diz - Bekning odobsiz iboralari nashr etildi. Masalan, 9 yil 1925 iyunda kislyak bo'lmagan Abdusalam Yuykovning uy arxividan Kungur shahrida chop etilgan "Yerin Qoraqalpoq" gazetasida "Iksadi siyosat kuni, hududna liikanlarni dikhanshlyub jiralarina" kabi partiya yozuvlari chop etildi.

Tariyxshi Rashid Axmedshin "Yerin Qoraqalpog'iston" gazetasining 10 yil 24 apreldagi 1925-sonidagi "Qoraqalpog'istonda" gazetasining 20 noyabrdagi 1991-sonidagi maqolalarining mazmuni haqida xabar berdi. Gazetaning birinchi sahifasida

"Shetland orollari" nomli maqolada Pravda gazetasining 17 martdagi xabari e'lon qilindi. Men Usy - mekshimiz maqolasidan uzindan iqtibos keltiraman: "yangi, garchi nemis xalqi bo'lsa-da, lekin Malim. Ular Binyamin Netanyahu, ohanyamin Netanyahu, ohanyamin Netanyahu, ohanyamin Netanyahu, ohanyamin Netanyahu. Oldrich boylar bilan aloqada bo'lib, boylar bilan birlashishga umid qilib, olti yil davomida nemis Binyaminlarini aldagan. Chap tomonda o'zlarini aldagan Mamleshni payqash qiyin. Siz bisharaxlar haqida o'ylashingiz kerak..."Bu yana tugadi "" soliq haqida, zher-Suu kakkynda " nomli maqola chop etildi, unda quyidagilar haqida ma'lumotlar mavjud xom ertaklari bòyicha tomonidan xabar qilingan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. T. Ernazarov. O'zbekistonda vaktli matbuot. T., 1954;
2. X.Yodgorov. "Nurli yo'l" T., 1968.
3. N.Abduazizova. Turkiston matbuoti tarixi. T., "Akademiya", 2000;
4. N.Abduazizova. O'zbekiston jurnalistikasi tarixi. T., "Akade - miya", 2002).